

Gaat verduurzaming alleen over het vinden van ruimte voor windmolenparken? Nee, zeggen bedrijfsleven en natuurorganisaties

Met de Regionale Energie Strategie (RES): Economie stimuleren en natuur respecteren

11-09-2020

*Friso de Zeeuw is voorzitter Economisch Forum 'Holland boven Amsterdam'
Sijas Akkerman is directeur van Natuur en Milieufederatie Noord Holland*

De verduurzaming van Nederland wordt met name door de overheid vormgegeven, terwijl veel initiatieven uit de samenleving komen. Om te voorkomen dat de overheid hiervoor doof blijft, heeft een 'monsterverbond' van bedrijfsleven en natuurorganisaties een eigen voorstel op tafel gelegd.

In deze maand breken gemeenteraden zich het hoofd over de Regionale Energie Strategieën (in jargon: de concept-RES). In deze plannen van gemeenten en provincies staat het nu al aanwijzen van 'zoekgebieden' voor locaties voor windmolens en zonneweides centraal. Die aanpak is in onze ogen te beperkt. Zowel vanuit een economische invalshoek als vanuit milieu- en natuurspectief bepleiten we een bredere blik. Anders is het ook geen echte 'strategie'. Bovendien leidt het nu al louter aanwijzen of uitsluiten van zoekgebieden tot veel chagrijn bij bewoners en bedrijven en knaagt het aan het maatschappelijk draagvlak voor de energietransitie.

Waardering

Het valt op dat bij weinig RES'en het bedrijfsleven zich echt betrokken voelt. En ook de

duurzame opwek- en besparingsinspanningen van ondernemingen krijgen in de plannen nauwelijks waardering.

Natuurorganisaties hebben het gevoel dat windmolenlocaties in of tenminste in de richting van natuurgebieden schuiven. Heel concreet bijvoorbeeld: wij willen geen windmolens op de kop van Texel. Dat is een belangrijk vogelgebied en heeft ook een economisch belang: plaatsing zou recreatie en toerisme schaden.

Om al deze redenen hebben het Economisch Forum 'Holland boven Amsterdam' en de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland de handen ineengeslagen in een soort 'monsterverbond'. Wij hebben een alternatieve RES samengesteld voor de regio Noord-Holland-Noord. In ons voorstel 'Van kaart naar vaart' keren wij ons tegen een blauwdrukplanning en bepleiten een flexibel proces dat zich stapsgewijs en 'lerend' ontwikkelt. Dat sluit ook beter aan op het investeringsritme van bedrijven.

We willen niet alles tegelijk doen, maar direct gebruikmaken van 'laaghangend fruit', een breed veld van maatregelen in ogenschouw nemen, rekening houden met innovaties en forser inzetten op besparingen. En vooral: starten met die projecten die nu al op draagvlak kunnen rekenen en kansrijk zijn. Het doel blijft helder: we beogen een reductie van de CO₂-uitstoot in de regio. Met onze voorstellen kan bij innovatieve doorbraken, extra besparingsinspanningen en zon op daken mogelijk volstaan worden met aanzienlijk minder windmolens en zonneweides.

Op deze manier zien wij ook kans om burgers en bedrijven beter te betrekken bij de energietransitie en dan niet alleen de burgers die toch al 'voor' zijn.

Randvoorwaarden

Wij zijn ons ervan bewust dat windmolens en zonneweides een negatieve invloed kunnen hebben op de omgeving (omwonenden en bedrijven) en op natuur en landschap. Daarom koppelen we eventuele plaatsingslocaties aan vier randvoorwaarden:

- Lokaal draagvlak is een voorwaarde voor projectontwikkeling;
- Een afstandscriterium van 600 meter wordt als uitgangspunt gehanteerd; hier wordt alleen in overeenstemming met de omgeving van afgeweken;
- Lokaal eigendom is altijd het streven bij projectontwikkeling. Daarnaast vindt extra vergoeding plaats voor omwonenden en bovenwettelijke compensatie voor waardevermindering van woningen en gebouwen;
- Natuur-, landschaps- en omgevingswaarden worden versterkt, negatieve impact wordt gemitigeerd.

In onze alternatieve RES kleuren we bewust buiten de officiële lijntjes. Wij zetten niet alleen in op de 'zoekgebieden voor wind en zon', maar ook op duurzame energievoorziening van bedrijventerreinen, een aanvalsplan voor energiebesparing en op energie-innovaties.

Maar liefst 60 procent van het energiegebruik vindt plaats op bedrijventerreinen. Hier liggen dus veel kansen om de realisatie van de RES mogelijk te maken en om energiesystemen ruimtelijk in te passen. De energietransitie moet ondernemers veel beter aanmoedigen om met

innovatieve technieken energie en kosten te besparen. Wij willen minimaal de door velen als onhaalbaar gekwalificeerde 49 procent reductie van CO₂ in 2030 ten opzichte van 1990 halen.

De overheid kan ondernemers bij de financiering van duurzaamheidsmaatregelen en innovaties ondersteunen, omdat banken die vaak te risicovol vinden. Ook de krachtenbundeling van bedrijven voor zaken als gezamenlijke inkoop en het delen van kennis maken de sprong voorwaarts mogelijk.

Elektriciteitsnet

Bij het verduurzamen van de energievoorziening op bedrijventerreinen stuit men vaak op de beperkte capaciteit van het elektriciteitsnet. Met de aanleg van een 'smart grid' kunnen we dat oplossen; ook dat vergt samenwerking en investeringen van verschillende private en publieke partijen

Energiebesparing wordt vaak genoemd als essentieel, maar ook dat blijft een onderbelicht element in de RES. Wij willen energiebesparing juist meenemen. Door samen met burgers, bedrijfsleven en industrie om tafel te gaan, ontstaat inzicht waar de grootste kansen liggen. De RES kan de aanzet geven voor een ambitieus aanvalsplan dat zoden aan de dijk zet.

Inzet op innovaties die de energietransitie versnellen bevordert ook de duurzame economische groei in de regio's. Het levert meer en vooral interessanter werk op dan het installeren en beheren van windmolens en zonneweides. Wij willen bijvoorbeeld de Boekelermeer, een groot bedrijventerrein bij Alkmaar, in vijf jaar energie-neutraal maken. In Den Helder werkt het bedrijfsleven aan een omvangrijk project met blauwe waterstof als energiedrager. We vinden het de moeite waard om te onderzoeken of de ontwikkeling van zonne-energie en natuurversterking haalbaar is in het IJsselmeer en in de Wieringermeerpolder langs de IJsselmeerdijk. Zelfs een soort oplaadbare batterij in of bij het IJsselmeer (de 'Etna') willen wij verder op voor- en nadelen onderzoeken.

Innovatieve regio's scoren beter als het gaat om het aantrekken van nieuw talent en innovatief bedrijfsleven. Een innovatieve energietransitie spreekt tot de verbeelding en inspireert nieuwe initiatiefnemers om aan de slag te gaan.

We roepen gemeenteraden, Provinciale Staten en waterschapbesturen op met de alternatieve RES van ons 'monsterverbond' het komende half jaar – als de definitieve RES wordt gemaakt – te benutten om de RES een positiever, toekomstgericht karakter te geven.